

REPORTER

REFERENDUMSKA PAST

Komu vse je dal izjemno
pokojnino Janša

GOLOBOVA FORMULA ZA USPEH

Stanovanja za mlade –
volivce

intervju

DENIS PERŠE direktor zaporov

Brez človeške napake
do pobega iz Dobrunj ne
more priti

EKSCENTRIČNI MILIJARDER

Elon Musk bo udaril po
Donaldu Trumpu

intervju

ARTUR ŠTERN metabiolog

Če govorijo, da sem
plejboj pa naj bo, sem
pač plejboj

9 771855 369901

vrednost v
MEDIA BAR

SKRIVNOSTI RUPNIKOVE SEKTE

Pater Marko Rupnik v razkošnem apartmaju
nunskega samostana in pod zaščito kardinala

Opisujejo ga kot genialnega umetnika, ustvarjalca krščanskih mozaikov, a po človeški plati arogantnega in samosvojega. Pater Marko Ivan Rupnik, ki ga vsaj dvajset redovnic obtožuje zlorab, je očitno tudi spolni zasvojenec, ki bi moral na zdravljenje.

Primer Rupnik: zločin brez kazni?

DEJAN STEINBUCH
dejan.steinbuch@reporter.si

Italijanski novinarji, ki so se izdajali za turiste, so severno od Rima, dobro uro vožnje od Vatikana, sredi gričevnate pokrajine, kjer leži samostan Montefiolo, od koder se odpira čudovit pogled na dolino reke Tibere, odkrili pribežališče razvpitega patra Marka Rupnika. Potrdili so se sumi, da mojster cerkvenih mozaikov, osumljen različnih oblik zlorab najmanj dvajsetih redovnic, nekaznovano uživa v čudovitem okolju po zaslugi svojih vplivnih zaščitnikov iz najvišjih vatikanskih krogov. Denimo kardinala Angela De Donatisa, bivšega rimskega pomožnega škofa, ki je lani postal vrhovni sodnik apostolskega sodišča v Vatikanu.

Ozka, ponekod že dotrajana asfaltirana cesta se skozi gozd vzpenja na grič Monte Fiolo nad vasico Casperia v italijanskem Laciju. Popotnik bo po slabem kilometru zagledal lepo urejen park, že nekaj deset metrov naprej pa se cesta konča pred velikimi železnimi vrati. Levo in desno se razprostira kamnito obzidje, ki ga ponekod dodatno varuje bodeča žica, nad vhodom je videokamera, na levem vhodnem portalu pa je pritrjena kovinska tabla z napisom Montefiolo, Casa della risurrezione. Montefiolo, Hiša vstajenja.

V tem odmaknjem samostanu skupaj z nekaj privrženci živi pater Marko Rupnik, osrednji lik enega najhujših vatikanskih spolnih škandalov v zadnjih letih. Nekdanji jezuit se že tri leta dosledno izogiba kakršnemukoli pojavljanju v medijih, kaj šele da bi odgovoril na obtožbe redovnic, ki ga bremenijo spolnih, duhovnih, čustvenih in celo fizičnih zlorab.

Kako priti do Rupnika

Na začetku leta je Rupnika po naključju ujela italijanska novinarka na enem od dveh rimskih letališč. Pater, ki je očitno od nekdaj pripotoval, je v družbi slovenskega duhovnika Andreja Brozoviča čakal na prevzem prtljage. Novinarka mu je začela zastavljati vprašanja, Rupnik ji je sprva molče odgovarjal s prisiljenim nasmeškom, potem se je vedno bolj nejevoljen umikal, njegov spremljevalec pa je s kriljenjem rok poskušal celo fizično preprečiti snemanje.

Novinarka žal ni razkrila, od kod je Rupnik priletel nazaj v Rim, nam pa je prisotnost duhovnika Brozoviča vzbudila nekaj upanja, da bi lahko prek njega vzpostavili stik s patrom, ki se tako uspešno skriva pred javnostjo – in predvsem odgovornostjo za svoja z(a)grešena dejanja.

Za brata Brozoviča so nam jezuiti iz Ljubljane povedali, da je »inkardiniran v celjsko škofijo« in da naj se obrnemo nanjo. Ko smo poizvedovali v Celju, smo dobili iz ordinariata škofije odgovor, da je bil duhovnik Andrej Brozovič »sprejet med duhovnike celjske škofije 'na preizkušnjo' (ad experimentum)«, vendar pa še ni inkardiniran v to škofijo. Napotili so nas v Center Aletti v Rimu, kamor smo poslali pisno prošnjo za kontakt z Andrejem Brozovičem, vendar nismo dobili odgovora. Kasneje smo ugotovili, da ga verjetno tudi ne bomo, saj je tudi Brozovič kmalu po Rupnikovi izključitvi zapustil Center Aletti.

Medtem ko se novinarji v Italiji in Sloveniji trudimo, da bi prišli v stik z osrednjim antagonistom enega največjih seksualnih škandalov v Slovenski cerkvi kot tudi Vatikanu, pater Marko Rupnik mirno potuje po svetu in ima celo spremstvo. Zadnji dve leti naj bi navkljub formalni prepovedi opravljanja kakršnegakoli javnega umetniškega dela, kar mu je naložil Sveti sedež, nemoteno deloval kot mojster mozaikov. Hrvaški *Večernji list* je omenjal sodelovanje s hvarskim škofom Rankom Vidovićem, s katerim naj bi se Rupnik dogovarjal za obnovo mozaikov škofijske palače na tem otoku, poleg tega naj bi pater na povabilo hercegovskih frančiškanov opravil zaključna dela v cerkvi sv. Petra in Pavla v Mostarju.

Najvplivnejši Slovenec v Vatikanu

Marko Ivan Rupnik je bil leta 1985 v Koprju posvečen v duhovnika, med letoma 1987 do 1991 je večinoma deloval v jezuitskem centru Stella Matutina v Gorici, že takrat pa je redno sodeloval s skupnostjo sester Loyola v Mengšu in je bil njihov duhovni vodja. V tistem obdobju naj bi se začele tudi prve »težave« z njegovim odnosom do žensk oziroma redovnic. Leta 1991 so ga poklicali v Rim, kjer so mu čez nekaj let zapali vodenje Centra Aletti (ukvarjal se je z vprašanji vere in kulture v vzhodnoevropskih državah kot tudi »medčloveškimi odnosi«), profesuro na Gregorijani in delo v več papeških inštitutih.

V tistem desetletju je Rupnik tako napredoval – postal je svetovalec papeškega sveta za kulturo, da se ga je prijel sloves najbolj vplivnega Slovenca v Vatikanu. Prijateljstvo s papežem Janezom Pavlom II. mu je odpiralo vrata povsod, »njegov« Center Aletti je dobival naročila za cerkvene mozaike iz Evrope, Azije in Amerike. Rupnik je s svojimi mozaiki okrasil naj-

manj 200 cerkva in drugih svetišč po vsej Evropi, pa tudi Ameriki in Aziji. Ko sta ameriški predsednik Donald Trump in prva dama Melania leta 2020 obiskala papeža, sta si med drugim ogledala kapelo, ki jo krasijo Rupnikov mozaik. Prizor, ko sta zakonca Trump na kolenih molila, kaže na vso razsežnost njegovega umetniškega talenta in ugleda, kar mu je omogočilo prijateljevanje s škofi, kardinali in zadnjimi tremi papeži (Janezom Pavlom II., Benediktom XVI. in Frančiškom).

Rupnik se je posebej proslavil z mozaiki v papeževi zasebni kapeli v Vatikanu, portugalski Fatimi in francoskem Lurdu. Prav mozaik v Vatikanu mu je leta 2000 prinesel tudi veliko Prešernovo nagrado, z državnim odlikovanjem ga je nagradil tudi tedanji predsednik Milan Kučan. Naslednji dve desetletji je pater Rupnik užival v soju svetovnega mojstra mozaikov, naročila so deževala in prihodkov ni manjkalo. Ni odveč vprašanje, koliko sta z mozaiki v tem času zaslužila pater Rupnik oziroma njegovo podjetje. Bržkone več milijonov. Glede na »domače« poslovanje cerkve ni izključeno, da je bil velik del tega denarja v gotovini, »tax free«, kar pa je že drug problem, s katerim se tukaj ne bomo ukvarjali.

Rupnikova hiša iz kart

Navidezna idila se je končala konec leta 2022, ko je vatikanski spletni portal *Silere non possum* (*Ne morem molčati*), ki je nastal kot odgovor na potrebo po razkrivanju cerkvenih zlorab in prikrivanj, poročal, da je proti jezuitu Marku Rupniku »potekal kanonični postopek, v katerem so ga nekatere njegove duhovne hčere obtožile psihološke, duhovne in fizične zlorabe«. Rupnikova fama se je čez noč podrla kot hiša iz kart. Že po prvih izpovedih zlorabljenih redovnic je postalo jasno, da gledamo le vrh ledene gore in da gre očitno za serijskega zlorabljevalca, spolnega predatorja.

Morda bo primer Rupnik koga spomnil na slavnega ameriškega igralca Kevina Spaceya, ki se je prav tako soočil z vrsto obtožb o spolnih zlorabah, le da pri njem ni šlo za ženske (redovnice), pač pa mlade, še neveljavljene igralce in statistice. Zdi se, da gre za podoben vzorec. Spaceyja je sicer sodišče v Londonu oprostilo obtožb, vendar so se pojavile nove domnevne žrtve z zelo podobnimi obtožbami. Fotografiji, ki ju objavljamo, na katerih sta pater Rupnik in hollywoodski igralec Spacey za volanom avtomobila v zelo podobnem položaju, vam bosta verjetno vzbudili določene občutke.

Podobnost? Kevin Spacey, slavní hollywoodski igralec, je bil obtožen spolnih zlorab, a pred sodiščem oproščen. Pater Marko Rupnik niti do sodišča ni prišel.

Rimski kardinal Angelo De Donatis – na sliki s papežem Frančiškom – je ključni »boter« patra Rupnika in mu gre zasluga, da je cerkev slovenskemu duhovniku doslej prizanašala.

Nesporni genij krščanskih mozaikov je danes zaradi posledic svoje dolgoletne seksualne zasvojenosti, ki je več kot očitno patološka, marsikje postal nezaželen. Rupnikove mozaike so začeli zakrivati, ker da niso primerni in ker znova travmatizirajo žrtve. Odločitev se zdi umestna in je še najmanj, kar lahko cerkev stori v boju proti spolnemu nasilju. Na osebni ravni pa bi Rupnik moral na zdravljenje, saj je spolna zasvojenost (seksuholizem) ena najhujših oblik zasvojenosti. Ker gre pri njem za zgodovino fizičnih zlorab (redovnic), kar bi zagotovo sprožilo tudi kazensko odgovornost, če primeri vmes ne bi že zastarali, je dejansko edina možna sankcija, ki ga lahko doleti, odločitev vatikanskega sodišča, da ga izključi iz duhovniškega statusa, kar bi bila moralna kazen.

Rupnik ima dovolj mogočne prijatelje v vatikanski kuriji, da slovenske pomoči niti ne potrebuje. Slovenska cerkev mu je brez ugovorov podelila »zavetje« v Kopru, da je lahko obdržal duhovniški status. Več pa od nje niti ne potrebuje. Zanj skrbijo večji igralci, njihova dolga roka sega vse do papeža.

Vprašanje pa je, ali glede na Rupnikov privilegirani status v vatikanski kuriji, kjer uživa naklonjenost in podporo določenih škofov in kardinalov, med katerimi izstopa zlasti bivši rimski vikar in kardinal Angelo De Donatis, sploh lahko računamo na pošteno sojenje. Kardinal de Donatis je ključna oseba pri »zaščiti« Rupnika. Ta duhovnik do leta 2014 v ničemer ni izstopal, potem pa je naredil meteorsko kariero v pontifikatu papeža Frančiška, ki ga je najprej imenoval za rimskega pomožnega škofa, čez dve leti za generalnega vikarja, temu pa je sledilo povišanje v kardinala. Lani apri-

Leta 2020 sta Donald in Melania Trump med obiskom Svetega sedeža takole pokleknila pred Rupnikovo umetnino in molila ...

la je De Donatis postal vodja vatikanskega (apostolskega) sodišča, ki se med drugim ukvarja tudi s primeri najhujših grehov med duhovščino in vprašanjem izobčenja (ekskomunikacije). Si predstavljate, da bo kardinal De Donatis morda nekoč odločal o primeru Rupnik, torej o svojem varovancu?

Brez obžalovanja

Po razkritju patrove mračne preteklost decembra 2022 so prvi odzivi Vatikana sicer vplivali optimizem: Družba Jezusova (jezuiti) je potrdila, da je Dikasterij za nauk vere vodil postopek zoper Marka Rupnika. Toda sledilo je razočaranje: cerkveni sodniki so prišli do ugotovitve, da so domnevni zločini zastarali. Patra so zato kaznovali zgolj z nekakšnimi upravni ukrepi, kar pa je glede na pričevanja žrtev pravzaprav norčevanje iz pravičnosti in nova zloraba žrtev.

Pol leta po razkritju, da je Rupnik osumljen spolnih zlorab, ga je vodstvo jezuitov izključilo iz reda. Iz duhovniškega stanu ga niso mogli vreči, saj je to v pristojnosti Vatikana. Jezuiti so pokazali vsaj pripravljenost soočenja z grešnikom v svojih vrstah, pri izreku kazni pa jim je pomagalo dejstvo, da pater ni pokazal niti najmanjšega kesanja ali obžalovanja svojih dejanj. Arogantno je zavrnil ponujeno možnost, da ga ne izključijo, ampak »častno umaknejo« v kak odročnejši misijon, da se prah poleže. Rupnikova samozavest je očitno izvirala

iz občutka moči in nedotakljivosti: vedel je, da lahko vedno računa na pomoč in podporo svojih vplivnih prijateljev, zlasti kardinala De Donatisa, ki je zaslužen tudi za škandalozno odločitev bivšega koprškega škofa Jurija Bizjaka, da Rupniku na podlagi formalne prošnje podeli »zavetje« v koprski škofiji, kjer ga do danes niso videli.

Zgodba o serijskemu zlorabljevalcu nun in redovnic se vseeno še ni podela. Mediji in javnost so postavljali vedno nova vprašanja, zato je papež leta 2023 – takrat je razpustil tudi skupnost sester Loyola – zaprosil Dikasterij za nauk vere, da začne še en postopek proti Rupniku in ponovno pregleda vse prijave zoper njega. Komisija je januarja letos zaključila postopke in ugotovila, da obstajajo razlogi za obnovo postopka zoper Rupnika pred cerkvenim sodiščem. Naslednji korak je določitev (treh) sodnikov, kar lahko traja. Če bi papež med tem časom umrl ali zaradi šibkega zdravja odstopil, sploh ni nujno, da bi proces zoper Rupnika sploh kdaj stekel.

Samostan kardinala De Donatisa

Epilog primera Rupnik ne bo možen tako dolgo, dokler bodo patra šteli vplivni vatikanski duhovniki, zaradi katerih je pokleknila celo Slovenska cerkev, vsaj nekdanji koprski škof Jurij Bizjak. Toda naša cerkev, ki se načelno zavzema za razkrivanje spolnih zlorab v svojih vrstah, doslej za kazno-

Doslej so v samostanu na hribu Monte Fiolo živele benediktinke, ki pa so jih izelili, da se je tja lahko naselil razvpiti pater Rupnik s svojo »sektom« nekdanjih jezuitov. Objekt je močno zavarovan.

Samostan Montefiolo, kjer živi »Rupnikova sekta«, leži v idilični gričevnati pokrajini Lacij okoli 70 kilometrov severno od Rima.

vanje storilcev in opravičilo žrtvam ni storila veliko. Primer Tonija Kmeta nazorno ilustrira stanje duha, ko gre za toleranco do spolnih predatorjev in pedofilov v cerkvi. Duhovnika obtožijo in obsodijo spolne zlorabe mladoletnice, cerkev pa mu po obotavljanju ponudi dve možnosti: lahko izstopi iz nje in gre svojo pot ali pa ostane duhovnik, vendar bi ga premestili v kako bolj oddaljeno župnijo, kjer se bo lahko potuhnil in morda pokesal za svoje tuzemske grehe.

Vzorec je torej jasen – in ne velja le za Slovensko cerkev. Če se le da, je treba obvarovati duhovnike pred »posvetnimi« soodiščji. Če so že grešili, potem jim lahko sodi cerkveno sodišče po cerkvenem pravu, ampak še bolje je, da vse skupaj zastara in gre v pozabo. Spolni predatorji, ki imajo zaščito vplivnih kardinalov, pa so tako ali tako lahko brez skrbi. Patra Rupnika so leta 2020, ko so v javnost prišle prve izpovedi nekdanih redovnic iz skupnosti Loyola, resda izključili iz cerkve, a le za 15 dni. Potem je papež Frančišek sankcijo preklical oziroma odpravil. Dobro obveščeni so prepričani, da ima za to največ zaslug tedanji rimski vikar, kardinal Angelo De Donatis, ki v Rupnikovi zgodbi igra vlogo nekakšnega zaščitnika.

Prav ta kardinal je zaslužen, da se patru ni treba bati cerkvenih sankcij in da se je lahko z nekaj bivšimi jezuiti, očitno svojimi sledilci, naselil v samostanu na hribu Monte Fiolo, kjer naj bi si uredil precej razkošen apartma. Iz samostana, ki ga zdaj deloma prenavljajo, so zaradi »Rupnikove sekte« izselili dosedanje prebivalke, nune benediktinke. Po poročanju italijanskih medijev bo samostan Montefiolo postal nekakšen novi Center Aletti, v katerem bodo poleg Rupnika še vsaj trije nekdani jezuiti: Milan Žust, Ivan Bresciani in Andrej Brozovič. To je tisti Brozovič, ki je na letališču krilil z rokami in poskušal pred radovedno novinarko obvarovati svojega patra.

V samostanu Montefiolo so nekoč prebivali kapucini, kasneje so se vanj naselile benediktinke, zaradi odmaknjenosti in miru pa je služil tudi kot prostor za umik in kontemplacijo. Da si je pater Rupnik izbral ravno ta kraj, torej ni presenetljivo, če vemo, da je z njim povezan tudi kardinal De Donatis. Ta je namreč doma iz tistih koncev, znotraj samostanskega kompleksa ima tudi svoj apartma, poleg tega je lastnik prenovljene kmetije z bazenom v bližnji vasi Poggio Catino, kamor so se pater Rupnik in njegovi tovariši naselili v vmesnem času, dokler niso prišli v Montefiolo in se lotili obnovitvenih del, preslikav, novih fresk ... čeprav pred leti zaradi spomeniškega varstva ni bilo dovoljeno nič.

»Rupnikova sekta« je po poročanju italijanskih medijev pregnala skoraj vse nune iz samostana, ostala jih je le peščica, ki

Ko je pater Rupnik poslal prošnjo za sprejem v Koper, da bi ohranil duhovniški status, mu je škof Bizjak brez ugovorov ustregel. Iz ozadja se je čutil vpliv kardinala De Donatisa.

pa so tako prestrašene, da si ne upajo pogovarjati s tujci, pa tudi spustiti ne smejo nikogar skozi železna samostanska vrata. Bližnji vaščani so povedali, da se nune bojijo kardinala, ki očitno skrbi za finance samostana in njegovo upravljanje, pa tudi sicer se obnaša, kot da je njegov lastnik. Vse skupaj se zdi kot psihološki triler: kardinal, ki se rad fotografira ob papežu, je svojega

varovanca Rupnika poslal v odmaknjeni ženski samostan – in to ob vsem, kar se je izvedelo o patrovih spolnih in drugih zlorabah v zadnjih dveh, treh desetletjih. Mar ni to tako, kot bi lisico spustili v kurnik?

Epilog

Težko bo kar izbrisati ta madež, potihem pove španski duhovnik, s katerim smo se pogovarjali o primeru spolnih zlorab v Katoliški cerkvi, katerih je osumljen pater Rupnik. Gotovo je to izjemen umetnik, eden največjih mojstrov cerkvenih mozaikov, v katerih je združil prvine vzhodnega in zahodnega krščanstva. Toda greh je greh in zločin je zločin. Ne gre samo za njegove žrtve, nas opozori sogovornik, član enega najelitnejših cerkvenih redov, ki smo mu morali obljubiti anonimnost, ampak gre tudi za pomenljiv molk škofov in cerkve kot take. Radi bi vse pometli pod preprogo, in pater Rupnik ima dovolj mogočne prijatelje v vatikanski kuriji, da slovenske pomoči niti ne potrebuje. Slovenska cerkev mu je brez ugovorov podelila zavetje« v Kopru, da je lahko obdržal duhovniški status. Več pa od nje niti ne potrebuje. Zanj skrbijo večji igralci, njihova dolga roka sega vse do papeža.

Epilog primera Rupnik ne bo možen tako dolgo, dokler bodo patra štili vplivni vatikanski duhovniki, zaradi katerih je pokleknila celo Slovenska cerkev.

ivan.puc@reporter.si

22.4.2025

Izgubljena ovca

IVAN PUC o mozaikih in odpuščanju

Pred veliko nočjo sem se odpravil v Raveno. Veliko misli me je spreletavalo med ogledi zgodnjekrščanskih spomenikov. V nadškofijski kapeli sv. Andreja (6. stoletje, edini zasebni zgodnjekrščanski oratorij, ohranjen do danes), denimo, sem ugledal na luneti nad vrati preddverja podobo golobradega Kristusa, poredko prikazanega kot bojevnik. Z levo nogo stopa na kačo, z desno nogo tlači glavo leva. Simbola zla, ki ga predstavlja arianstvo in s katerim je prav pred 1700 leti opravila Cerkev na zasedanju nicejskega koncila, na katerem je bila oblikovana veroizpoved. Kristus v levi drži *Janezov evangelij* z odlomkom: »Jaz sem pot, resnica in življenje.« Za podnaslov knjige *Teološki temelji morale* jo je uporabil Ivan Janez Štuhec: *Jezus je pot, resnica in življenje*. Prav v teh dneh prebiram to njegovo obsežno delo.

Podoba golobradega Kristusa je seveda mozaik, pravzaprav vse v Raveni je mozaik. Toliko bizantinskih spomenikov je, da bi te lahko zadel t. i. Stendhalov sindrom. Ni sicer znanstvenih dokazov, ki bi ga definirali kot specifično psihiatrično motnjo, vendar menda obstajajo dokazi, da se ista možganska območja, vključena v čustvene odzive, aktivirajo med izpostavljenostjo umetnosti. Stendhal je »zbolel« v Firencah.

Bo Kristus pripeljal izgubljeno ovco domov? Mu bo Bog odpustil?

Med ogledovanjem sem brskal po spletu in izvedel, da mozaike tudi prekrivajo – mozaike našega nekdanjega patra. Marko Rupnik je seveda dobil navdih tudi v Raveni. Slavnega Gustava Klimta je zaslepila zlata svetloba starega Bizanca, ki je žarela v Raveni. Od takrat, ko je hodil med bizantinskimi spomeniki, je njegovo delo z zlatom dobilo resnično izrazno vrednost, zagotovilo mu je značilno kromatsko teksturo njegovih slik: takrat se je začelo njegovo »zlato obdobje«.

Pred leti se je Rupnik v eni od katehez lotil slike *Odrešenje sv. Apolinarija* v baziliki sv. Apolinarija, Classe. »Sijaj kamnov,« je dejal, »se nanaša na nebeški Jeruzalem. Kristus je v središču križa, ker se je učlovečil, okoli njega pa je 99 zvezd: prav zato, ker ena manjka, se je učlovečil. Ta podoba nas spominja, da je vzel izgubljeno ovco in jo pripeljal domov. Tako smo začeli dihati kot Božji otroci.«

Bo Kristus pripeljal izgubljeno ovco domov? Mu bo Bog odpustil? Štuhec v knjigi, omenili smo jo v uvodu, zapiše: »Kdor ne želi, da mu Bog odpusti, temu Bog ne more odpustiti. Bog ne more odpustiti, ker nad človekovo svobodo ne izvaja pritiska in nasilja. Bog spoštuje človekovo svobodo, ki je podobna njegovi.«